

ОСВІТА БЕЗ КОРДОНІВ

КУРКЧІ Є.К.,

аспірант Горлівського інституту іноземних мов
державного вищого навчального закладу
“Донбаський державний педагогічний університет”

МАГІСТЕРСЬКИЙ МОДУЛЬ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ НІМЕЧЧИНИ

УДК 373.61:374.321 (44)

У статті розглянуто магістерський модуль у системі підготовки майбутніх керівників навчальних закладів в університетах Німеччини, який є обов'язковим для формування професійної готовності. Показано самоосвітню частину модуля, яка містить усі необхідні вказівки для підготовки та написання магістерської роботи. Визначено роль магістерського колоквиуму, який надає можливість студентам під керівництвом викладача обмінюватися інформацією про виконання магістерської роботи. Розкрито зміст та цілі магістерської роботи, яка є показником здатності успішно вирішувати питання в галузі освітнього менеджменту із застосуванням наукових методів. Визначено технологію виконання, оцінку роботи та її оформлення відповідно до встановлених норм.

Ключові слова: університети Німеччини, підготовка майбутніх керівників навчальних закладів, магістерський модуль, магістерська робота, самоосвітня частина модулю, колоквиум.

В статті рассмотрен магистерский модуль в системе подготовки будущих руководителей учебных заведений в университетах Германии, который является обязательным для формирования профессиональной готовности. Показано самообразовательную часть модуля, которая содержит все необходимые указания для подготовки и написания магистерской работы. Определена роль магистерского коллоквиума, который предоставляет возможность студентам под руководством преподавателя обмениваться информацией о выполнении магистерской работы. Раскрыто содержание и цели магистерской работы, которая является показателем способности успешно решать вопросы в области образовательного менеджмента с применением научных методов. Определена технология выполнения, оценка работы и ее оформление в соответствии с установленными нормами.

Ключевые слова: университеты Германии, подготовка будущих руководителей учебных заведений, магистерский модуль, магистерская работа, самообразовательная часть модуля, коллоквиум.

The master module in the system of training of future heads of educational institutions at universities in Germany which is obligatory for formation the professional training has been considered in the article. Self-educational part of the module which contains all necessary instructions for preparation and writing the master's thesis has been shown. The role of master colloquium which gives opportunity to students under the teacher's supervisin for exchanging information about writing the master's thesis has been defined. The content and purposes of the master's thesis which shows the ability to solve problems successfully in the field of educational management using scientific methods has been disclosed. The methods of writing, final mark and its design according to the stated norms has been defined.

Keywords: universities in Germany, training of future heads of educational institutions, master module, master's thesis, self-educational part of the module, colloquium.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. В університетах Німеччини, як і в українських вишах, підготовка майбутніх керівників навчальних закладів передбачає написання і захист магістерської роботи. В університетах Людвігсбург та Ольденбург накопичено такий досвід науково-дослідної роботи магістрів з управління навчальними закладами, який може бути корисним для української системи підготовки менеджерів освіти.

Аналіз останніх досліджень. Питання підготовки майбутніх керівників навчальних закладів України вивчали вітчизняні дослідники

В. Алфімов, В. Бондар, В. Войчук, В. Крижко, Т. Сорочан, Є. Хриков. Науковці приділяють багато уваги обсервуванню дослідницьких навичок, які можуть значно розширити професійні здібності майбутніх керівників навчальних закладів у прийнятті управлінських рішень.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Попри те, що освіта Німеччини є об'єктом цілої низки вітчизняних наукових праць, дослідження магістерського модуля в системі підготовки майбутніх керівників навчальних закладів в університетах Німеччини ще не здійснене.

Мета статті: розглянути магістерський модуль у системі підготовки майбутніх керівників навчальних закладів в університетах Німеччини.

Виклад основного матеріалу. В університетах Німеччини одним із обов'язкових навчальних модулів для майбутніх керівників навчальних закладів є так званий магістерський модуль. Він включає організацію збору дослідницького матеріалу для дипломної роботи, участь у колоквіумі, вивчення правил оформлення магістерської роботи. Наприклад, в університеті Ольденбург магістерський модуль – це три взаємопов'язані між собою частини:

- 1 самоосвітня частина – «Наукова діяльність у дослідженні процесу освіти та діяльності вищої школи»;
- 2 магістерський колоквіум;
- 3 магістерська дипломна робота.

Матеріал самоосвітньої частини містить усі необхідні вказівки для підготовки та написання магістерської роботи. Опанувавши його, студенти обирають тему дослідження, формують його зміст, співпрацюють із консультантами і складають план. Він містить короткий опис постановки проблеми, мети, методів та структури дослідження. Підготовка і створення плану оцінюється шістьма кредитними пунктами. Після написання звіту студент офіційно заявляє про свою магістерську роботу членам екзаменаційної комісії.

Магістерський колоквіум надає можливість студентам під керівництвом викладача обмінюватися інформацією про виконання магістерської роботи. Інтернет-колоквіум проводиться в рамках 10-денної фази обговорення (один раз на квартал). Після реєстрації магістерської роботи студенти повинні взяти участь у дискусійній фазі колоквіуму, оскільки саме в цей період виникає велика кількість запитань, дати відповіді на які допомагає конструктивний зворотний зв'язок. Участь у колоквіумі ніяк не пов'язана з термінами подання роботи і може бути організована таким чином:

- презентація та обговорення плану роботи;
- презентація та обговорення методичного підходу;
- презентація гіпотез або питань, що виникли в процесі дослідження, їх критичне обговорення;
- представлення та обговорення готових частин роботи;
- використання колоквіуму для збільшення власних знань, а також обміну ними з однокурсниками. За допомогою зворотного зв'язку отримують вказівки для вирішення різних проблем, пов'язаних із розумінням окремих питань і теоретичного базису роботи;
- формування й підтримка зворотного зв'язку з однокурсниками для успішного виконання

роботи.

Студенти (за погодженням із консультантом) готують власне коло запитань для дискусійної фази і виносять їх за допомогою форуму на обговорення. Для структурування кожен учасник отримує в розпорядження власний форум. Магістерським колоквіумом керує ментор. Він відповідає на запитання щодо проведення колоквіуму, формальних процедур і наукових стандартів, а також бере участь у дискусіях та обговореннях за круглим столом. Магістерський колоквіум оцінюється також шістьма кредитними пунктами.

Третя частина магістерського модуля – магістерська робота – це показник здатності успішно вирішувати питання в галузі освітнього менеджменту із застосуванням наукових методів. У зв'язку з цим, вона повинна відповідати стандартам з використання наукових підходів. Такі стандарти студенти можуть знайти в роздавальних навчальних матеріалах для самоосвітньої частини Хайнке Ребке «Наукова діяльність у дослідженні процесу освіти та діяльності вищої школи».

Магістерська робота має відображати належний рівень знань і вмінь автора. Її написання починається після проходження модуля самонавчання та складання короткого викладу змісту роботи (плану). Важливим також є факт схвалення роботи рецензентом. Вона повинна бути заявлена в екзаменаційній комісії та прийнята її рішенням до виконання. Магістерська робота оцінюється 18-ма кредитними пунктами.

Студенти можуть зробити заявку про початок виконання магістерської роботи, якщо:

- засвоєно матеріал для самостійного опрацювання «Наукова діяльність у дослідженні процесу освіти та діяльності вищої школи»;
- взято участь, як мінімум, в одній дискусійній фазі магістерського колоквіуму;
- план магістерської роботи готовий;
- план (заділ) магістерської роботи схвалений рецензентами;
- набрано, як мінімум, 72 кредитні пункти після проходження курсу навчання.

Для подачі студентом заявки про написання магістерської роботи необхідний підпис першого рецензента.

Визначення теми і термінів виконання магістерської роботи відбувається після того, як студенти подали до екзаменаційної комісії всі заповнені формуляри й необхідні документи. У рішенні екзаменаційної комісії зазначається формулювання теми роботи, а також термін її виконання, який складає шість місяців від дня видачі самого рішення. В особливих випадках, а також у разі виникнення непередбачених обставин до екзаменаційної комісії може бути

подана заявка про збільшення терміну виконання роботи.

Магістерська робота вважається виконаною, якщо обидва рецензенти оцінюють роботу, як мінімум, на 4.0. Оцінка роботи визначається як середнє арифметичне оцінок кожного рецензента. Екзаменатори пишуть відгук на магістерську роботу. Він оцінюється екзаменаційною комісією і потім прикладається до свідоцтва про закінчення.

Під час написання магістерської роботи студентам радять звертати увагу на такі положення про оформлення:

- використання текстових редакторів;
- розмір сторінки А4 (210 на 297 мм);
- оформлення титульного аркуша відповідно до зразка в додатку;
- текстові сторінки 1½ – міжрядковий інтервал; відступ зліва і справа відповідно 3 і 4 см; відступ зверху і знизу 2 і 3 см;
- тип шрифту Arial або Times New Roman, розмір шрифту 11;
- перелік посилань на всі використані у роботі джерела.

Обсяг магістерської роботи повинен становити 60, максимально 80 сторінок формату А4. Додатки до роботи і переліки в це число не входять.

За попередньою угодою магістерська робота може бути колективною (до трьох учасників). При цьому студенти повинні у фазі планування узгодити це питання з рецензентами й екзаменаційною комісією, з'ясувати можливість та умови написання такої роботи.

Заява про самостійне написання роботи додається до неї у вигляді прикріпленого останнього аркуша і має такий зміст:

- для індивідуальної роботи: студент засвідчує, що робота виконана самостійно і не містить ніяких інших джерел інформації, крім зазначених у переліку. Студент також засвідчує, що засвоїв загальні принципи проведення наукової діяльності та публікації наукових праць, прийнятих в університеті Ольденбург, і обіцяє дотримуватися їх;
- для колективної роботи: по-перше, уявлення екзаменаційних результатів кожного з учасників роботи із зазначенням розділів, номерів сторінок та, можливо, будь-яких інших критеріїв, що показують конкретний внесок кожного. По-друге, заява: студент засвідчує, що робота виконана ним самостійно і не містить будь-яких інших джерел інформації, крім тих, що зазначені в переліку. Крім того, він засвідчує, що засвоїв загальні принципи проведення наукової діяльності та публікації наукових праць, прийнятих в університеті Ольденбург, і обіцяє дотримуватися їх.

До екзаменаційної комісії необхідно подати три примірники магістерської роботи не пізніше від встановленого строку; два з них у роздрукованому вигляді призначені рецензентам та один примірник в електронному вигляді (CD-диск) безпосередньо для іспиту. Додаткова електронна копія роботи може бути передана до бібліотеки університету.

Магістерська робота може бути написана англійською або будь-якою іншою іноземною мовою, якщо обидва рецензенти роботи не заперечують проти цього.

Університет Ольденбург передусім має на меті використання таких ухвалених ним принципів проведення наукової діяльності та публікації наукових праць:

- найвищий пріоритет має точний і правдивий виклад результатів досліджень (наукова порядність);
  - креслення, ескізи, протоколи, дані експериментів повинні бути представлені в повному і неспотвореному вигляді;
  - повна повторюваність експериментів і однозначність висновків за їх результатами. До цього також необхідно додати гарантію збереження всіх документів, що стосуються проведення експерименту та його результатів (наприклад, експерименти, які проводилися в процесі проходження курсу). Така методика роботи є принципово необхідною для визначення правильності висновків, зроблених у результаті проведення наукового експерименту, а також при написанні науково обґрунтованої текстової частини роботи;
  - для проведення перевірконої роботи необхідно мати точні дані за джерелами інформації, які були використані при написанні роботи. Запозичена інформація повинна бути представлена у вигляді цитат. Інакше копіювання текстів чи ідей з інших джерел є плагіатом (розкраданням інтелектуальної власності);
  - у разі підозри на неправомірні дії при написанні наукової роботи вона перевіряється з підвищеною ретельністю і за підтвердження неправомірних дій можуть бути вжиті заходи правового впливу;
  - повідомлення неправдивих відомостей у резюме, наприклад, для отримання стипендії, також зараховується до неправомірних дій.
- Рецензування являє собою не тільки ознайомлення з роботою, а й надання студентам консультативної підтримки за тематичними професійними питаннями. Після подання магістерської роботи пишеться рецензія на роботу. Рецензентами є, як правило, всі викладачі магістерського курсу освітнього менеджменту. Для вибору рецензента студенти звертаються до викладачів і уточнюють можливість стати їх

рецензентами. Для написання роботи необхідно знайти двох рецензентів. Другий рецензент часто обирається з викладацького складу університету Ольденбург.

Магістерська робота, виконана в педагогічному інституті Людвігсбург, також підтверджує необхідний рівень знань і вмінь кандидата для професійної діяльності, проте має деякі відмінності. Складовими магістерського іспиту є:

- чотири перевірки, які здійснюються на заняттях;
- магістерська робота (термін її виконання – три місяці);
- колоквиум тривалістю 30 хвилин, що являє собою перевірку набутих у процесі навчання знань.

У разі надання кандидатом медичного свідоцтва про неможливість скласти магістерський іспит екзаменаційна комісія визначає індивідуальний спосіб його здачі. Тема магістерської роботи обирається зі сфери освітнього менеджменту і може бути видана будь-яким екзаменатором. Її формулювання може змінюватись лише один раз, при цьому кандидат має отримати відразу ж нову тему, це питання вирішується протягом трьох місяців. У поодиноких обґрунтованих випадках голова екзаменаційної ради може подовжувати час написання роботи ще на 6 тижнів. Для цього потрібні заява від студента та погодження з боку екзаменаційного відомства. Невчасно надана робота не зараховується. Магістерська робота перевіряється протягом 3 місяців двома екзаменаторами. Один із них повинен бути консультантом цього дослідження і мати звання професора. Інший рецензент призначається головою екзаменаційної комісії. За відсутності погодженого рішення кожен із них робить власну оцінку роботи. Якщо відхилення становить не більше двох одиниць, остаточна оцінка визначається як середнє арифметичне оцінок рецензентів. Якщо відхилення в оцінках більше ніж дві одиниці, остаточну оцінку визначає третій рецензент, який призначається головою екзаменаційної комісії.

Висновки. Отже, магістерський модуль у системі підготовки майбутніх керівників

навчальних закладів в університетах Німеччини готує студентів до написання дослідницької роботи, а також надає їм кваліфіковану консультативну підтримку. Опанування самоосвітньої частини модуля допомагає студентам з усіма організаційними питаннями. Участь у магістерському колоквиумі збагачує особистий науковий досвід студента, розширює його знання, дозволяє обмінюватися ними з однокурсниками, а також отримати вказівки для вирішення різних аспектів, пов'язаних із розумінням окремих питань теоретичного базису роботи. Магістерська робота показує, що студент самостійно, з використанням наукових підходів вирішує питання у сфері освітнього менеджменту, і є екзаменаційною, бо завершує академічну освіту.

Список джерел

1. Hinweise zur Masterarbeit. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mba.uni-oldenburg.de/downloads/bildungsmanagement_-_master-arbeit_merkblatt.pdf.
2. Studienordnung für den berufsbegleitenden weiterbildenden Masterstudiengang Bildungsmanagement mit dem Abschluss «Master of Business Administration (MBA)» an der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg vom 31.05.2005. – Amtliche Mitteilungen / 24. Jahrgang. – 63s. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mba.uni-oldenburg.de/downloads/ordnungen/bildungsmanagement_-_am2005_pruefungsordnung.pdf
3. Studien- und Prüfungsordnung der Pädagogischen Hochschule Ludwigsburg für den weiterbildenden Masterstudiengang Bildungsmanagement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ph-ludwigsburg.de/pruefungsordnungen.html#c5856>
4. Zweite Änderung der Prüfungsordnung für den berufsbegleitenden weiterbildenden Masterstudiengang Bildungsmanagement mit dem Abschluss „Master of Business Administration“ (MBA) an der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg vom 21.10.2011– Amtliche Mitteilungen / 30. Jahrgang – 5/2011. – 329s. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uni-oldenburg.de/uni/amtliche_mitteilungen/dateien/AM2011-05_07-2Aenderung_PO_Bildungsmanagement_MBA_FKI.pdf.